

สรุปผลที่สำคัญ
การสำรวจแรงงานนอกระบบ พ.ศ. ๒๕๖๐

สำนักงานสถิติแห่งชาติ

หน่วยงานเจ้าของเรื่อง

กลุ่มสถิติแรงงาน

กองสถิติสังคม

สำนักงานสถิติแห่งชาติ

โทรศัพท์ 0 21421245

โทรสาร 0 21438134

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ : slaborfs@nso.go.th

หน่วยงานที่เผยแพร่

กองสถิติพยากรณ์

สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา

อาคาร รัฐประศาสน์ภักดี ชั้น 2 ถนนแจ้งวัฒนะ

แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กทม. 10210

โทรศัพท์ 0 21417498

โทรสาร 0 21438132

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ : binfopub@nso.go.th

ปีที่จัดพิมพ์

2560

จัดพิมพ์โดย

คำนำ

สำนักงานสถิติแห่งชาติ ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล แรงงานนอกระบบในไตรมาสที่ 3 เดือนกรกฎาคม – กันยายน พ.ศ. 2560 พบว่ามี แรงงานนอกระบบซึ่งเป็นผู้ที่ทำงานแต่ไม่ได้รับความคุ้มครอง หรือไม่มีหลักประกันทางสังคมจากการทำงานถึงร้อยละ 55.2 ของผู้ทำงานทั้งหมด 37.7 ล้านคน และจากผลการสำรวจยังพบว่า แรงงานนอกระบบเหล่านี้อยู่ในภาคเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ และมีการศึกษาไม่สูงนัก

ดังนั้นสำนักงานสถิติแห่งชาติ หวังว่าข้อมูลการสำรวจ แรงงานนอกระบบที่เผยแพร่ฉบับนี้จะเป็นข้อมูลสถิติให้หน่วยงานต่างๆ ได้ทราบถึงลักษณะที่สำคัญของแรงงานนอกระบบ ได้แก่ อายุ เพศ การศึกษา อาชีพ ลักษณะกิจกรรมในการผลิต ชั่วโมงการทำงาน รายได้ และปัญหาจากการทำงาน เพื่อให้หน่วยงานที่ดูแลด้านแรงงาน ทั้งทางตรงและทางอ้อมได้มีช่องทางที่จะเข้าถึงและเตรียมความพร้อมให้กับแรงงานนอกระบบเหล่านี้ เพื่อสามารถยกระดับและสร้างความเสมอภาคต่อกลุ่มแรงงานนอกระบบให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ทั้งกับตัวแรงงานเองและครอบครัวต่อไป

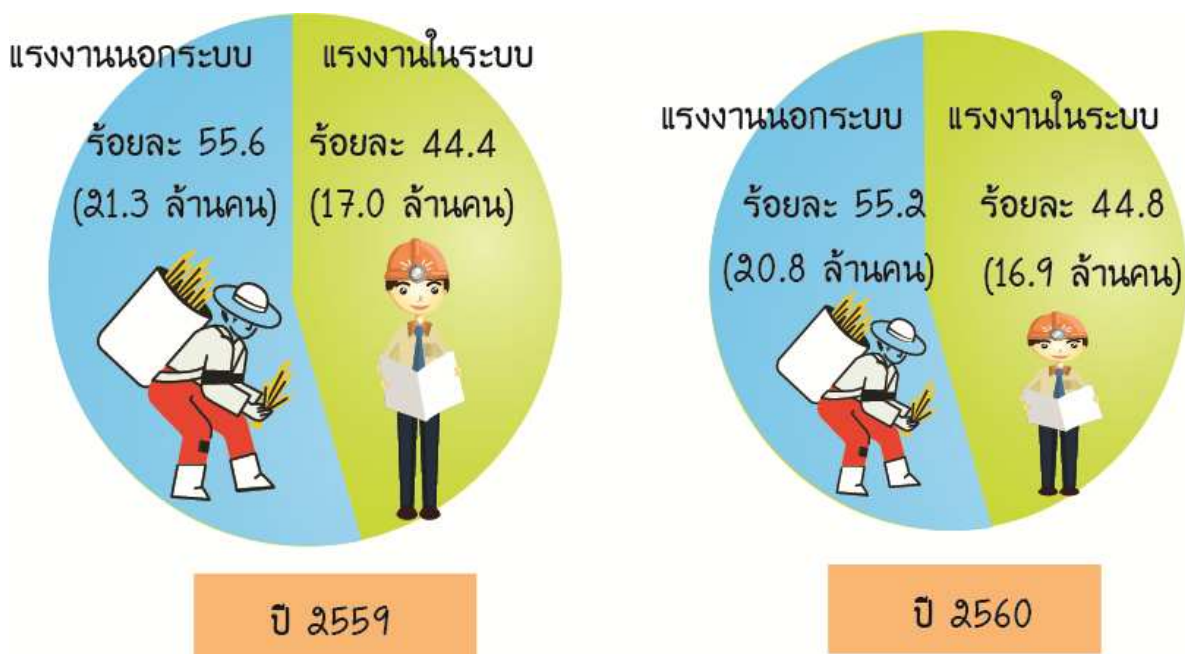
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

การสำรวจแรงงานนอกระบบ 2560 จากจำนวนผู้มีงานทำทั้งหมด 37.7 ล้านคน พบว่า เป็นแรงงานนอกระบบหรือผู้มีงานทำที่ไม่ได้รับความคุ้มครองหรือไม่มีหลักประกันทางสังคมจากการทำงานร้อยละ 55.2 และอีกร้อยละ 44.8 เป็นผู้ทำงานที่ได้รับความคุ้มครองหรือมีหลักประกันทางสังคมจากการทำงานหรือแรงงานในระบบ ผลการสำรวจ ดังนี้

1. แรงงานนอกระบบ

ผลการสำรวจ ปี 2559 – 2560 พบว่า แรงงานนอกระบบมีแนวโน้มลดลง จาก 21.3 ล้านคน ในปี 2559 เป็น 20.8 ล้านคน ในปี 2560 เนื่องจากรัฐบาลได้ตระหนักถึงความสำคัญและได้กำหนดมาตรการนโยบาย รวมทั้งออกกฎหมายคุ้มครองและจัดสวัสดิการให้แก่แรงงานนอกระบบ

แผนภูมิ 1 เปรียบเทียบจำนวนแรงงานในระบบและนอกระบบ พ.ศ. 2559–2560

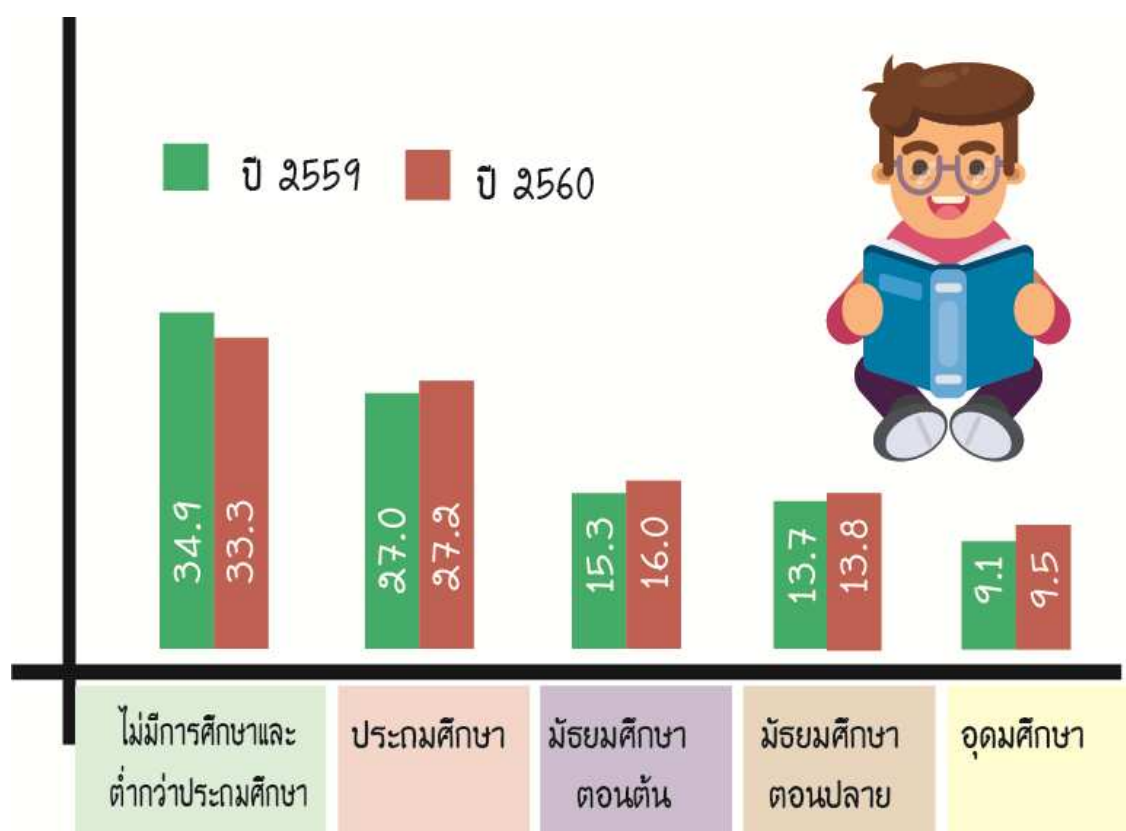

2. การศึกษาที่สำเร็จของแรงงานนอกระบบ

สำหรับระดับการศึกษาที่สำเร็จของแรงงานนอกระบบ 2560 พบว่าส่วนใหญ่ยังเป็นผู้ที่ไม่มีการศึกษาและต่ำกว่าประถมศึกษาร้อยละ 33.3 รองลงมาเป็นแรงงานนอกระบบที่สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 27.2 มัธยมศึกษาตอนต้นร้อยละ 16.0 มัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 13.8 และอุดมศึกษาร้อยละ 9.5 ตามลำดับ

อนึ่งเป็นที่น่าสนใจว่า แรงงานนอกระบบที่สำเร็จการศึกษาระดับ ไม่มีการศึกษาและต่ำกว่าประถมศึกษามีสัดส่วนลดลง ในขณะที่ระดับ ประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และอุดมศึกษามีสัดส่วนเพิ่มขึ้น แต่ อย่างไรก็ตามระดับการศึกษาของแรงงานนอกระบบในช่วงที่ผ่านมายังอยู่ในกลุ่มของผู้มีการศึกษาขั้นต้น

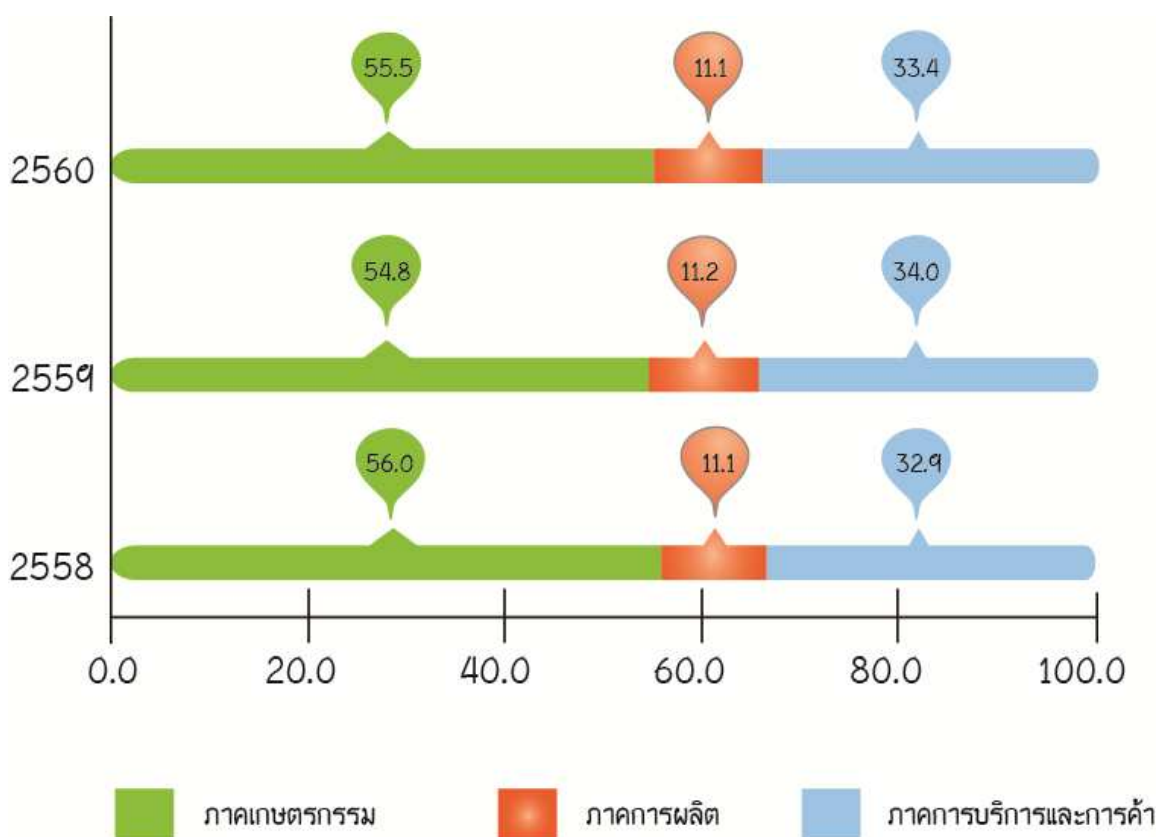
แผนภูมิ 2 เปรียบเทียบร้อยละของแรงงานนอกระบบ จำแนกตามระดับ การศึกษาที่สำเร็จ พ.ศ. 2559-2560

3. การประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจของแรงงานนอกระบบ

เมื่อพิจารณาถึงประเภทการประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจในปี 2560 แรงงานนอกระบบร้อยละ 55.5 ทำงานอยู่ในภาคเกษตรกรรม รองลงมาเป็นภาคการบริการและการค้าร้อยละ 33.4 และภาคการผลิตร้อยละ 11.1 ตามลำดับ

แผนภูมิ 3 เปรียบเทียบร้อยละของแรงงานนอกระบบ จำแนกตามกลุ่มทางเศรษฐกิจ พ.ศ. 2558–2560

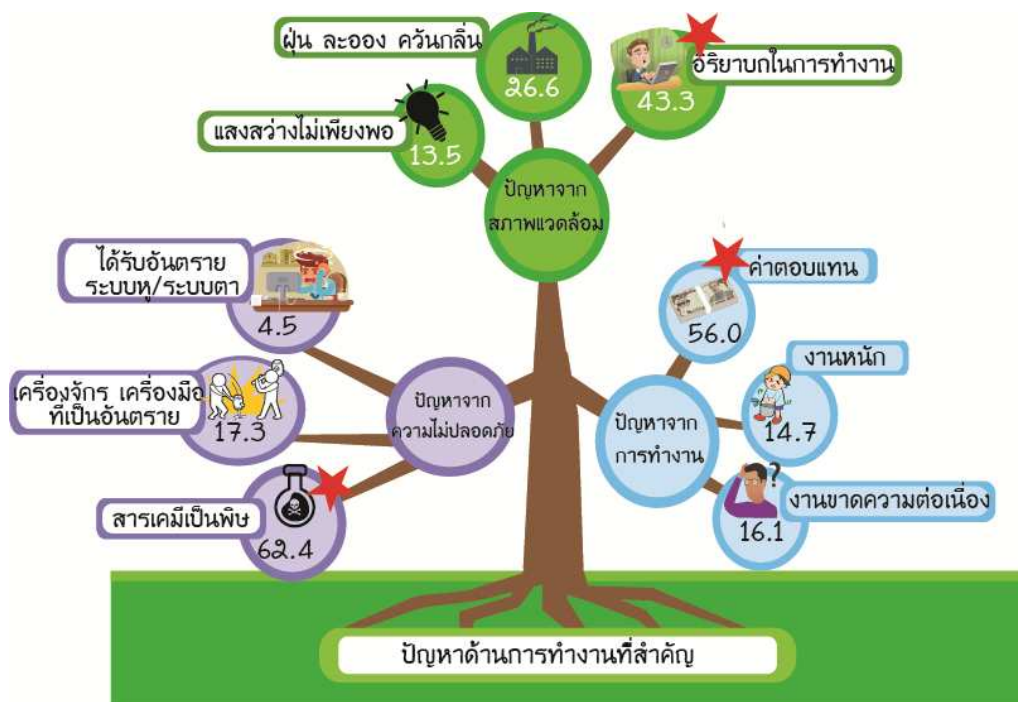
4. ปัญหาของแรงงานนอกระบบ

ปัญหาของแรงงานนอกระบบปี 2560 พบว่า ปัญหาจากการทำงานที่แรงงานนอกระบบต้องการให้ภาครัฐช่วยเหลือมากที่สุด คือ ปัญหาเกี่ยวกับค่าตอบแทนร้อยละ 56.0 รองลงมาเป็นงานที่ทำไม่ได้รับการจ้างอย่างต่อเนื่องร้อยละ 16.1 และทำงานหนักร้อยละ 14.7 ที่เหลือเป็นอื่นๆ เช่น ไม่มีสวัสดิการ ไม่มีวันหยุด เป็นต้น

สำหรับปัญหาสภาพแวดล้อมในการทำงาน ที่แรงงานนอกระบบประสบมากที่สุด คือ อริยาบถในการทำงาน (ไม่ค่อยได้เปลี่ยนลักษณะท่าทางในการทำงาน) ร้อยละ 43.3 มีฝุ่น ค้อน กลิ่นร้อยละ 26.6 และมีแสงสว่างไม่พอร้อยละ 13.5

ส่วนปัญหาความไม่ปลอดภัยในการทำงานที่แรงงานนอกระบบประสบเป็นส่วนใหญ่คือได้รับสารเคมีเป็นพิษร้อยละ 62.4 เครื่องจักร เครื่องมือที่เป็นอันตรายร้อยละ 17.3 และได้รับอันตรายต่อระบบหู/ระบบตา ร้อยละ 4.5

แผนภูมิ 4 ร้อยละของแรงงานนอกระบบ จำแนกตามปัญหาที่เกิดจากด้านการทำงานที่สำคัญ พ.ศ. 2560

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	i
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	iii
สารบัญแผนภูมิ	ix
สารบัญตาราง	x
สรุปผลการสำรวจ	1
1. ลักษณะทั่วไป	1
1.1 จำนวนผู้มีงานทำที่เป็นแรงงานในระบบและนอกระบบ	1
1.2 กลุ่มอายุของแรงงานนอกระบบ	3
1.3 ระดับการศึกษาที่สำเร็จของแรงงานนอกระบบ	4
2. ลักษณะการทำงานที่สำคัญ	6
2.1 อาชีพของแรงงานนอกระบบ	6
2.2 อุตสาหกรรมของแรงงานนอกระบบ	7
2.3 ชั่วโมงการทำงานต่อสัปดาห์ของแรงงานนอกระบบ	8
2.4 ค่าจ้างและเงินเดือนของแรงงานในระบบและนอกระบบ	9
3. การได้รับบาดเจ็บและการรักษาพยาบาลของ แรงงานนอกระบบ	11
3.1 การได้รับบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุจากการทำงาน ของแรงงานนอกระบบ	11
3.2 วิธีการรักษาพยาบาลของแรงงานนอกระบบ	12
3.3 การใช้สวัสดิการในการเบิกจ่ายค่ารักษาพยาบาล ของแรงงานนอกระบบ	13

สารบัญ

	หน้า
4. ปัญหาของแรงงานนอกระบบ	14
4.1 ปัญหาจากการทำงาน	15
4.2 ปัญหาความไม่ปลอดภัยในการทำงาน	16
4.3 ปัญหาสภาพแวดล้อมในการทำงาน	17
ภาคผนวก	19
ความเป็นมาและวัตถุประสงค์	21
คำนิยาม	22

สารบัญแนกมู

	หน้า
แผนภูมิ 1 ร้อยละของแรงงานในระบบและนอกระบบ จำแนกตามภาค พ.ศ. ๒๕๖๐	๒
แผนภูมิ ๒ จำนวนแรงงานในระบบและนอกระบบ จำแนกตามกลุ่มอายุ พ.ศ. ๒๕๖๐	3
แผนภูมิ 3 ร้อยละของแรงงานนอกระบบ จำแนกตาม ระดับการศึกษาที่สำเร็จ พ.ศ. ๒๕๖๐	4
แผนภูมิ 4 จำนวนแรงงานในระบบและนอกระบบ จำแนกตาม ระดับการศึกษาที่สำเร็จ พ.ศ. ๒๕๖๐	5
แผนภูมิ 5 ร้อยละของแรงงานในระบบและนอกระบบ จำแนกตามอาชีพ พ.ศ. ๒๕๖๐	6
แผนภูมิ 6 ร้อยละของแรงงานนอกระบบ จำแนกตามอุตสาหกรรมที่สำคัญ พ.ศ. ๒๕๖๐	8
แผนภูมิ 7 ร้อยละของแรงงานนอกระบบจำแนกตามการทำงาน และการทำงานต่ำระดับ	9
แผนภูมิ 8 ร้อยละของแรงงานนอกระบบ จำแนกตาม วิธีการรักษาพยาบาล พ.ศ. ๒๕๖๐	1๒
แผนภูมิ 9 ร้อยละของแรงงานนอกระบบ จำแนกตาม การใช้สวัสดิการในการเบิกจ่ายค่ารักษาพยาบาล ของแรงงานนอกระบบ พ.ศ. ๒๕๖๐	13
แผนภูมิ 10 ร้อยละของแรงงานนอกระบบ จำแนกตาม ปัญหาจากการทำงาน พ.ศ. ๒๕๖๐	15
แผนภูมิ 11 ร้อยละของแรงงานนอกระบบ จำแนกตามปัญหาจาก ความไม่ปลอดภัยในการทำงาน พ.ศ. ๒๕๖๐	16
แผนภูมิ 1๒ ร้อยละของแรงงานนอกระบบ จำแนกตามปัญหาจาก สภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. ๒๕๖๐	17

สารบัญตาราง

	หน้า
ตาราง 1 จำนวนแรงงานในระบบและนอกระบบ จำแนกตามเพศ พ.ศ. ๒๕๕๕ – ๒๕๖๐	1
ตาราง 2 จำนวนแรงงานในระบบและนอกระบบ จำแนกตามอาชีพ พ.ศ. ๒๕๖๐	7
ตาราง 3 จำนวนแรงงานในระบบและนอกระบบ จำแนกตาม ชั่วโมงการทำงานต่อสัปดาห์ พ.ศ. ๒๕๖๐	8
ตาราง 4 ค่าจ้างหรือเงินเดือนเฉลี่ยของแรงงานในระบบ และนอกระบบที่มีสถานภาพการทำงานเป็นลูกจ้าง จำแนกตามกิจกรรมทางเศรษฐกิจ พ.ศ.๒๕๖๐	10
ตาราง 5 จำนวนและร้อยละของแรงงานนอกระบบ จำแนก ตามการได้รับบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุจากการทำงาน พ.ศ. ๒๕๖๐	11
ตาราง 6 จำนวนแรงงานในระบบและนอกระบบที่ได้รับบาดเจ็บ หรืออุบัติเหตุต้องไปรับการรักษาต่อในสถานพยาบาล จำแนกตามการใช้สวัสดิการเบิกจ่ายค่ารักษาพยาบาล พ.ศ. ๒๕๖๐	14

สรุปผลการสำรวจ

การสำรวจแรงงานนอกระบบ พ.ศ. 2560 จัดทำขึ้นเพื่อให้ภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องได้มีข้อมูลสำหรับนำไปใช้ในการวางแผนออกมาตรการคุ้มครองแรงงาน การขยายการประกันสังคมสู่แรงงานนอกระบบ รวมทั้งการพัฒนาแรงงานเหล่านี้ให้เข้าถึงสวัสดิการและความคุ้มครองต่างๆ ที่พึงจะได้รับ เพื่อให้แรงงานนอกระบบมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นต่อไป ซึ่งผลการสำรวจสรุปได้ดังนี้

1. ลักษณะทั่วไป

1.1 จำนวนผู้มีงานทำที่เป็นแรงงานในระบบ และนอกระบบ

ผลการสำรวจ พบว่า จากผู้มีงานทำทั้งหมด 37.7 ล้านคน เป็นแรงงานนอกระบบ 20.8 ล้านคน หรือร้อยละ 55.2 (ชายร้อยละ 52.3 หญิงร้อยละ 44.7) และเป็นแรงงานในระบบ 16.9 ล้านคน หรือร้อยละ 44.8 (ชายร้อยละ 53.2 หญิงร้อยละ 46.8)

ตาราง 1 จำนวนแรงงานในระบบและนอกระบบ จำแนกตามเพศ พ.ศ. 2555–2560

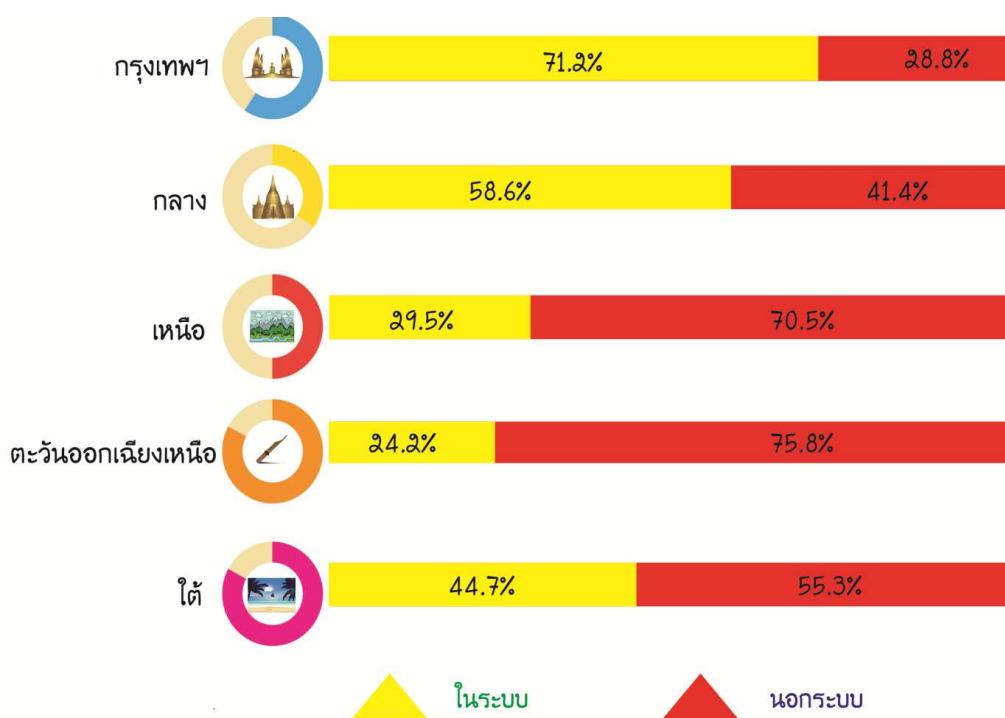
หน่วย : ล้านคน

ผู้มีงานทำ	พ.ศ.					
	2555	2556	2557	2558	2559	2560
รวม	39.6	39.1	38.4	38.3	38.3	37.7
ชาย	21.4	21.3	20.9	20.8	20.8	20.6
หญิง	18.2	17.8	17.5	17.5	17.5	17.1
แรงงานในระบบ	14.8	14.0	16.3	16.9	17.0	16.9
ชาย	8.0	7.5	8.8	9.1	9.1	9.0
หญิง	6.8	6.5	7.5	7.8	7.9	7.9
แรงงานนอกระบบ	24.8	25.1	22.1	21.4	21.3	20.8
ชาย	13.4	13.8	12.1	11.7	11.7	11.5
หญิง	11.4	11.3	10.0	9.7	9.6	9.3

หากพิจารณาเปรียบเทียบจำนวนแรงงานนอกระบบและแรงงานในระบบเป็นรายภาค พบว่า ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ เป็นแรงงานนอกระบบมากกว่าแรงงานในระบบ โดยที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีแรงงานนอกระบบร้อยละ 75.8 แรงงานในระบบร้อยละ 24.2 ภาคเหนือมีแรงงานนอกระบบร้อยละ 70.5 แรงงานในระบบร้อยละ 29.5 และภาคใต้มีแรงงานนอกระบบร้อยละ 55.3 แรงงานในระบบร้อยละ 44.7 ในขณะที่กรุงเทพมหานคร และภาคกลางมีแรงงานในระบบมากกว่าแรงงานนอกระบบ คือกรุงเทพมหานครมีแรงงานในระบบร้อยละ 71.2 แรงงานนอกระบบร้อยละ 28.8 และภาคกลางมีแรงงานในระบบร้อยละ 58.6 และแรงงานนอกระบบร้อยละ 41.4

จากข้อมูลจะเห็นได้ว่า ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ และภาคใต้ มีแรงงานนอกระบบมากกว่าแรงงานในระบบอย่างเห็นได้ชัดซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องเร่งเข้ามาช่วยเหลือให้แรงงานนอกระบบเหล่านี้ได้เข้าถึงสวัสดิการและความคุ้มครองต่างๆ เพื่อมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

แผนภูมิ 1 ร้อยละของแรงงานในระบบและนอกระบบ จำแนกตามภาค พ.ศ.2560

1.2 กลุ่มอายุของแรงงานนอกระบบ

เมื่อพิจารณาแรงงานนอกระบบตามกลุ่มอายุ พบว่ากลุ่มอายุ 25 – 59 ปี ซึ่งเป็นประชากรที่อยู่ในวัยทำงานมีจำนวนมากที่สุด 15.53 ล้านคน หรือร้อยละ 74.7 รองลงมาเป็น กลุ่มอายุตั้งแต่ 60 ปี ขึ้นไป เป็นวัยชราที่ยังสามารถทำงานได้ 3.59 ล้านคน หรือร้อยละ 17.3 และกลุ่มอายุ 15 – 24 ปี เป็นประชากรที่อยู่ในวัยเยาวชน ส่วนใหญ่กำลังเรียนหนังสือ 1.66 ล้านคน หรือร้อยละ 8.0

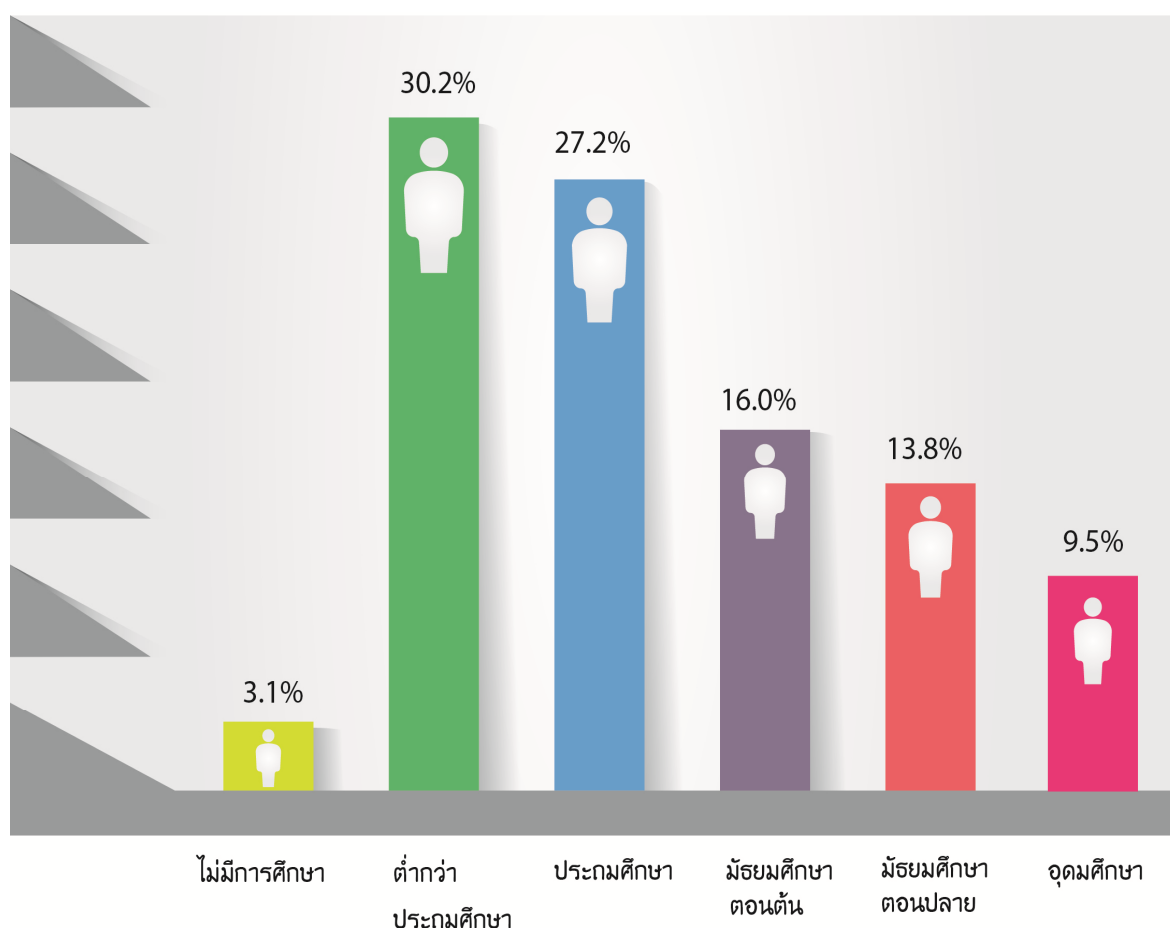
แผนภูมิ 2 จำนวนแรงงานในระบบ และนอกระบบ จำแนกตามกลุ่มอายุ พ.ศ. 2560

1.3 ระดับการศึกษาที่สำเร็จของแรงงานนอกระบบ

สำหรับระดับการศึกษาที่สำเร็จของแรงงานนอกระบบ ส่วนใหญ่เป็นผู้สำเร็จการศึกษาไม่เกินระดับประถมศึกษาร้อยละ 60.5 (ระดับประถมศึกษาร้อยละ 27.2 ต่ำกว่าประถมศึกษาร้อยละ 30.2 และไม่มีการศึกษาร้อยละ 3.1) ระดับมัธยมศึกษาร้อยละ 29.8 (มัธยมศึกษาตอนต้นร้อยละ 16.0 และมัธยมศึกษาตอนปลายร้อยละ 13.8) ระดับอุดมศึกษาร้อยละ 9.5 ที่เหลือเป็นการศึกษาอื่นๆ

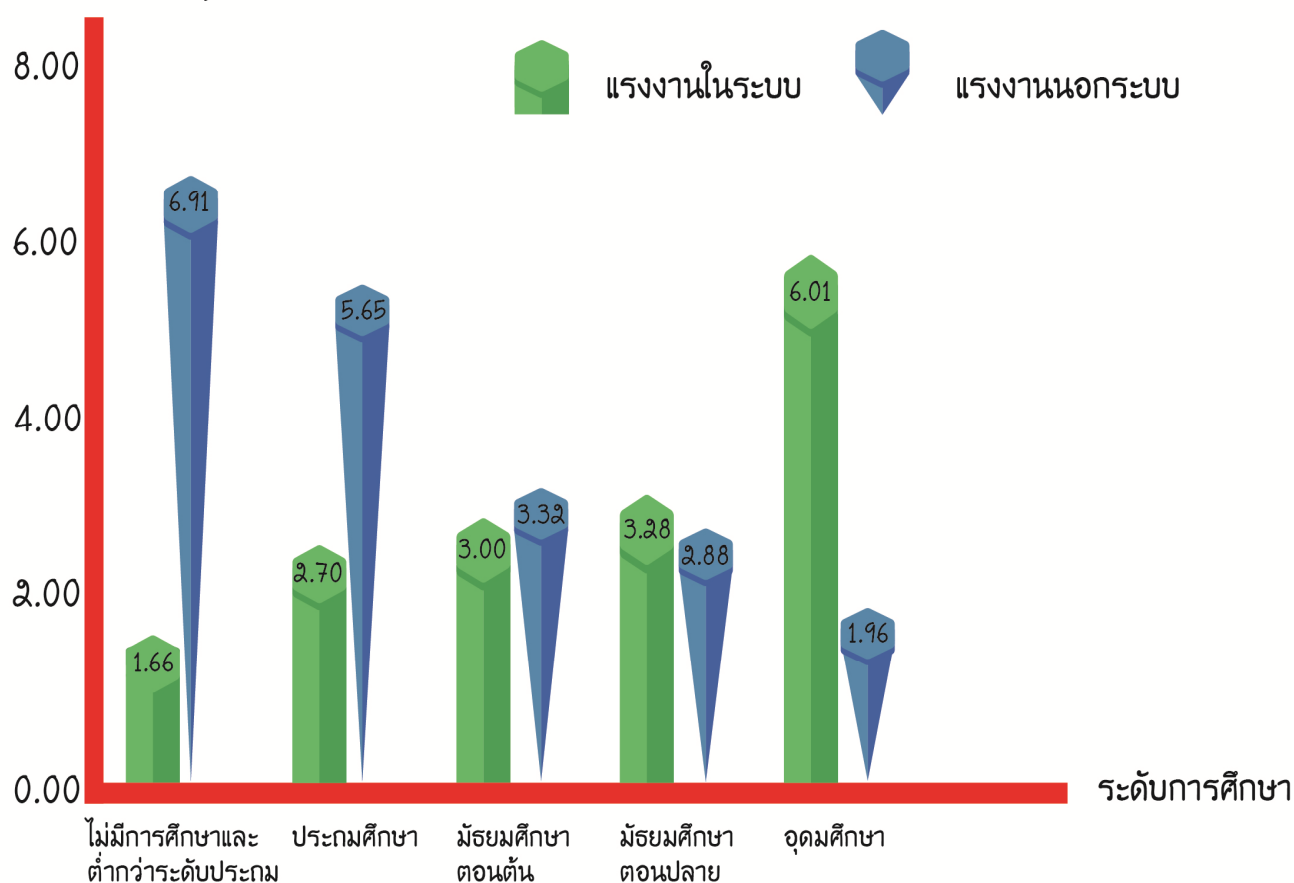
แผนภูมิ 3 ร้อยละของแรงงานนอกระบบ จำแนกตามระดับการศึกษาที่สำเร็จ พ.ศ. 2560

และเมื่อเปรียบเทียบระดับการศึกษาที่สำเร็จของแรงงานนอกระบบ และแรงงานในระบบ พบว่า แรงงานนอกระบบส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษา ไม่มีการศึกษาและต่ำกว่าประถมศึกษา 6.91 ล้าน รองลงมาเป็นระดับ ประถมศึกษา 5.65 ล้านคนและระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 3.32 ล้านคน ในขณะที่แรงงานในระบบส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาในระดับอุดมศึกษา 6.01 ล้านคน รองลงมาเป็นระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 3.28 ล้านคน และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 3.00 ล้านคน

แผนภูมิ 4 จำนวนแรงงานในระบบและนอกระบบ จำแนกตามระดับการศึกษาที่สำเร็จ พ.ศ. 2560

(หน่วย : ล้านคน)

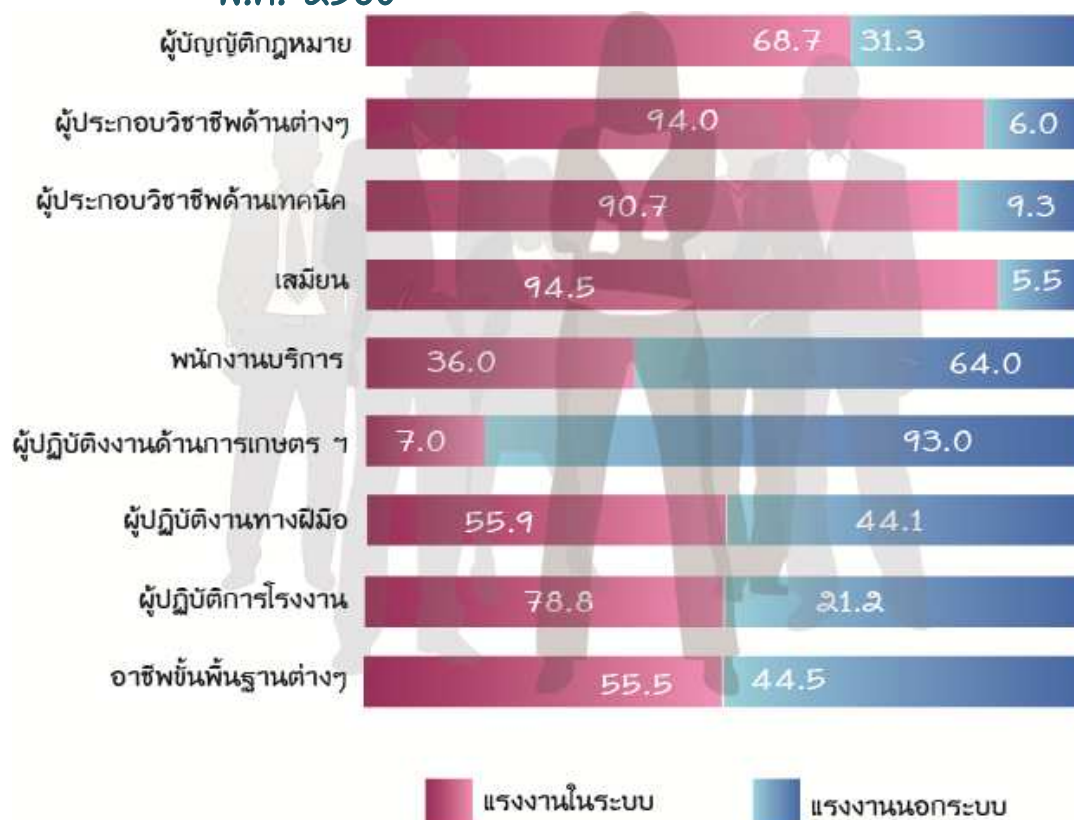
2. ลักษณะการทำงานที่สำคัญ

2.1 อาชีพของแรงงานนอกระบบ

เมื่อพิจารณาอาชีพของแรงงานนอกระบบ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพผู้ปฏิบัติงานที่มีฝีมือในด้านการเกษตรและประมง รองลงมาเป็นพนักงานบริการและพนักงานในร้านค้าและตลาด และอาชีพพื้นฐานต่างๆ ในด้านการขาย การบริการ เป็นต้น

หากเปรียบเทียบอาชีพของแรงงานนอกระบบกับแรงงานในระบบพบว่า ผู้ปฏิบัติงานที่มีฝีมือในด้านการเกษตรและประมง และ พนักงานบริการและพนักงานในร้านค้าและตลาด เป็นแรงงานนอกระบบ (ร้อยละ 93.0 และ 64.0 ตามลำดับ) มากกว่าแรงงานในระบบ (ร้อยละ 7.0 และ 36.0 ตามลำดับ) ในขณะที่อาชีพผู้ประกอบการวิชาชีพด้านต่างๆ ผู้ประกอบวิชาชีพด้านเทคนิคสาขาต่างๆ เสมียน และผู้ปฏิบัติการโรงงานและเครื่องจักร เป็นต้น จะเป็นแรงงานในระบบมากกว่าแรงงานนอกระบบ

แผนภูมิ 5 ร้อยละของแรงงานในระบบและนอกระบบ จำแนกตามอาชีพ พ.ศ. 2560

เมื่อเปรียบเทียบอาชีพของแรงงานในระบบและแรงงานนอกระบบ จะเห็นได้ว่า แรงงานในระบบส่วนใหญ่ประกอบอาชีพผู้ปฏิบัติการโรงงานและเครื่องจักร 2.83 ล้านคน รองลงมาเป็นพนักงานบริการ และพนักงานขายในร้านค้า 2.68 ล้านคน และผู้ปฏิบัติงานด้านความสามารถทางฝีมือและธุรกิจการค้า 2.30 ล้านคน ในขณะที่ แรงงานนอกระบบส่วนใหญ่ประกอบอาชีพผู้ปฏิบัติงานที่มีฝีมือในด้านการเกษตรและประมง 10.84 ล้านคน รองลงมาเป็นพนักงานบริการ และพนักงานขายในร้านค้าและตลาด 4.77 ล้านคน และผู้ปฏิบัติงานด้านความสามารถทางฝีมือและธุรกิจการค้า 1.82 ล้านคน เป็นต้น

ตาราง 2 จำนวนแรงงานในระบบและนอกระบบ จำแนกตามอาชีพ พ.ศ.2560

หน่วย : ล้านคน

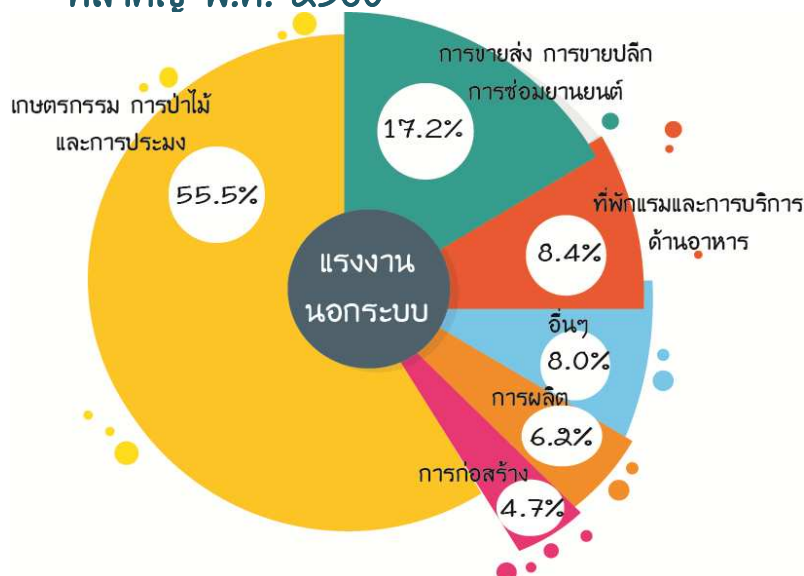
อาชีพ	แรงงานในระบบ			แรงงานนอกระบบ		
	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง
ยอดรวม	16.87	9.02	7.85	20.77	11.51	9.26
ผู้บัญญัติกฎหมายและผู้จัดการ	0.97	0.60	0.37	0.44	0.33	0.11
ผู้ประกอบการอาชีพด้านต่างๆ	1.96	0.73	1.22	0.12	0.08	0.05
ผู้ประกอบการอาชีพช่างเทคนิคสาขาต่างๆ	1.58	0.74	0.84	0.16	0.10	0.07
เสมียน	1.46	0.41	1.05	0.08	0.03	0.06
พนักงานบริการในร้านค้าและตลาด	2.68	1.24	1.44	4.77	1.84	2.93
ผู้ปฏิบัติงานที่มีฝีมือในด้านการเกษตรฯ	0.82	0.50	0.32	10.84	6.27	4.57
ผู้ปฏิบัติงานด้านความสามารถทางฝีมือ	2.30	1.85	0.45	1.82	1.21	0.60
ผู้ปฏิบัติการโรงงานและเครื่องจักร	2.83	1.89	0.94	0.76	0.63	0.13
อาชีพต่างๆในด้านการขาย การบริการ	2.20	1.03	1.17	1.77	1.03	0.74

2.2 อุตสาหกรรมของแรงงานนอกระบบ

ผู้ที่ทำงานเป็นแรงงานนอกระบบส่วนใหญ่ ทำงานอยู่ในสาขาเกษตรกรรมฯ ร้อยละ 55.5 รองลงมาเป็นสาขาการขายส่ง การขายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์ รถจักรยานยนต์ ของใช้ส่วนบุคคลและของใช้ในครัวเรือนร้อยละ 17.2 สาขาที่พักแรมและบริการด้านอาหาร ร้อยละ 8.4 สาขาการผลิตร้อยละ 6.2 สาขาการก่อสร้าง

ร้อยละ 4.7 ที่เหลือเป็นอุตสาหกรรมสาขาอื่นๆ จะเห็นได้ว่าแรงงานนอกระบบส่วนใหญ่เป็นผู้ทำงานเกี่ยวกับการเกษตรซึ่งแรงงานเหล่านี้เป็นกำลังสำคัญของประเทศที่จะต้องพัฒนาเพื่อเพิ่มมูลค่าการผลิตดังนั้นควรดูแลเกี่ยวกับสวัสดิการและความช่วยเหลือด้านการทำงานให้ดีขึ้น

แผนภูมิ 6 ร้อยละของแรงงานนอกระบบ จำแนกตามอุตสาหกรรมที่สำคัญ พ.ศ. 2560

2.3 ชั่วโมงการทำงานต่อสัปดาห์ของแรงงานนอกระบบ

สำหรับชั่วโมงการทำงานต่อสัปดาห์ของแรงงานนอกระบบ พบว่าส่วนใหญ่ทำงานมากกว่า 30 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ประมาณ 17.91 ล้านคน หรือร้อยละ 86.2 ผู้ที่ทำงาน 10 - 29 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ประมาณ 2.63 ล้านคน หรือร้อยละ 12.7 และผู้ที่ทำงานต่ำกว่า 10 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ประมาณ 2.3 แสนคน หรือร้อยละ 1.1

ตาราง 3 จำนวนแรงงานในระบบและนอกระบบ จำแนกตามชั่วโมงการทำงานต่อสัปดาห์ พ.ศ. 2560

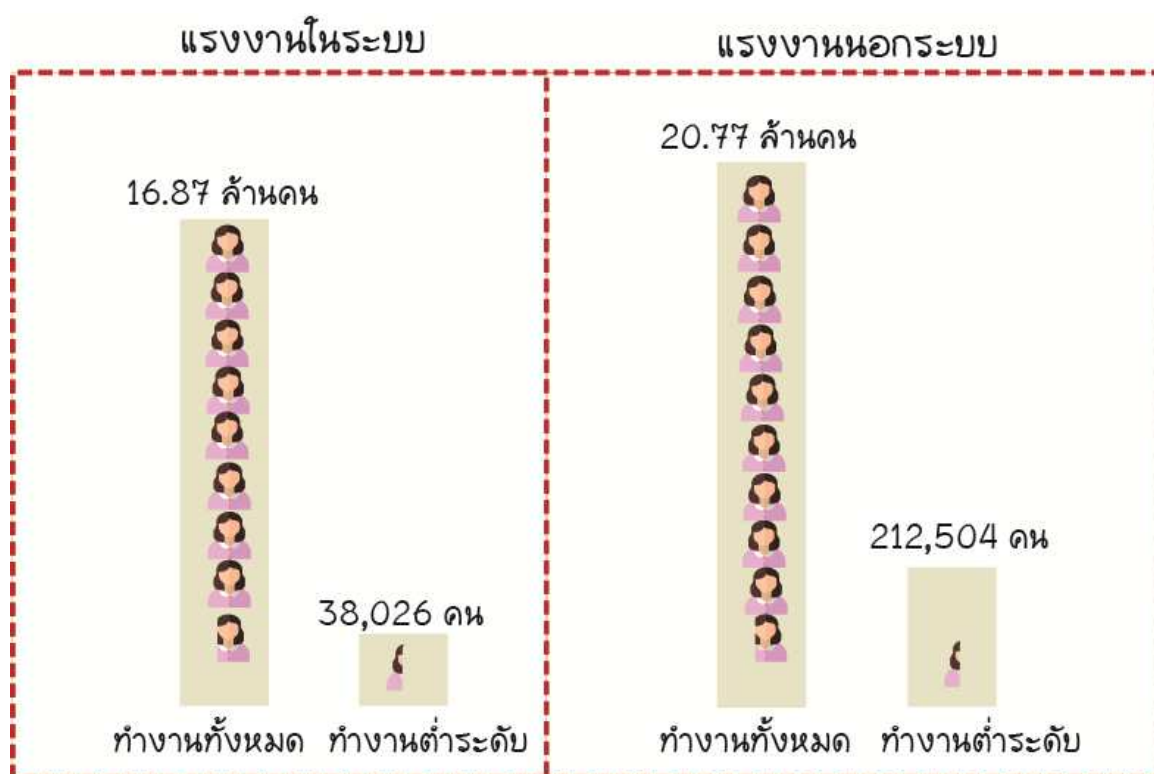
หน่วย : ล้านคน

ชั่วโมงการทำงาน	แรงงานในระบบ			แรงงานนอกระบบ		
	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง
รวม	16.87	9.02	7.85	20.77	11.51	9.26
ต่ำกว่า 10 ชั่วโมง	0.09	0.04	0.05	0.23	0.12	0.11
10-29 ชั่วโมง	0.44	0.24	0.20	2.63	1.37	1.26
30-49 ชั่วโมง	13.53	7.12	6.41	12.74	7.19	5.55
50 ชั่วโมงขึ้นไป	2.81	1.62	1.19	5.17	2.83	2.34

2.4 การทำงานต่ำกว่าระดับของแรงงานนอกระบบ

เมื่อพิจารณาถึงแรงงานนอกระบบที่ทำงาน แต่ยังไม่ทำงานไม่ได้เต็มศักยภาพซึ่งคนกลุ่มนี้เป็นผู้ทำงาน แต่ยังมีเวลาและต้องการที่จะทำงานเพิ่มหรือเรียกว่า ผู้ทำงานต่ำกว่าระดับ จากผลการสำรวจพบว่า มีจำนวน 212,504 คนหรือร้อยละ 0.96 ของจำนวนแรงงานนอกระบบทั้งหมด

แผนภูมิ 7 ร้อยละของแรงงานนอกระบบ จำแนกตามการทำงาน
และการทำงานต่ำกว่าระดับ พ.ศ. 2560

หมายเหตุ : ผู้ทำงานต่ำกว่าระดับ คือ ผู้ที่มีชั่วโมงการทำงานน้อยกว่า 35 ชั่วโมงต่อสัปดาห์แต่ยังมีความต้องการที่จะทำงานเพิ่ม

2.5 ค่าจ้างและเงินเดือนของแรงงานในระบบและนอกระบบ

เมื่อพิจารณาข้อมูลเกี่ยวกับค่าจ้างหรือเงินเดือน ในการสำรวจมีการเก็บรวบรวมข้อมูลเฉพาะผู้ที่มีสถานภาพการทำงานเป็นลูกจ้างเท่านั้น ซึ่งประกอบด้วยลูกจ้างเอกชนและรัฐบาล โดยรวบรวมข้อมูลตามประเภทของค่าจ้างที่ได้รับรายชั่วโมง รายวัน รายสัปดาห์และรายเดือน แล้วจึงทำการแปลงเป็นรายเดือน

จากผลการสำรวจ พบว่า แรงงานนอกระบบที่มีสถานภาพการทำงานเป็นลูกจ้าง ได้รับค่าจ้างเฉลี่ยต่อเดือนในภาคผลิต มากที่สุด โดยได้รับค่าจ้างเฉลี่ย 7,139 บาท ภาคการค้าและการบริการ 6,869 บาทและภาคเกษตรกรรม 5,210 บาท

เมื่อเปรียบเทียบค่าจ้างเฉลี่ยต่อเดือนของแรงงานนอกระบบกับแรงงานในระบบที่มีสถานภาพการทำงานเป็นลูกจ้าง พบว่า ค่าจ้างเฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกันอย่างชัดเจน คือ แรงงานในระบบได้รับค่าจ้างเฉลี่ย 14,776 บาทต่อเดือน ซึ่งได้รับมากกว่าแรงงานนอกระบบถึงประมาณ 2.4 เท่า (แรงงานนอกระบบได้รับค่าจ้างเฉลี่ย 6,250 บาทต่อเดือน)

จะเห็นได้ว่า แรงงานนอกระบบได้รับค่าจ้างหรือเงินเดือนค่อนข้างต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับแรงงานในระบบ

ตาราง 4 ค่าจ้างหรือเงินเดือนเฉลี่ยของแรงงานในระบบ และนอกระบบที่มี

สถานภาพการทำงานเป็นลูกจ้าง จำแนกตามกิจกรรมทางเศรษฐกิจ พ.ศ. 2560

หน่วย : บาท/เดือน

กิจกรรมทางเศรษฐกิจ	แรงงานในระบบ	แรงงานนอกระบบ
รวม	14,776	6,250
ภาคเกษตรกรรม	6,136	5,210
ภาคการผลิต	13,002	7,139
ภาคการค้าและบริการ	16,729	6,869

3. การได้รับบาดเจ็บและการรักษาพยาบาลของแรงงานนอกระบบ

3.1 การได้รับบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุจากการทำงานของแรงงานนอกระบบ

แรงงานนอกระบบจำนวน 3.1 ล้านคน ที่ได้รับบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุจากการทำงาน ได้รับบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุจากของมีคมบาด/ทิ่ม/แทง มากที่สุดร้อยละ 64.0 รองลงมาเป็นการพลัดตกหกล้มร้อยละ 19.8 การชน/กระแทกร้อยละ 5.5 ถูกไฟ/น้ำร้อนลวกร้อยละ 5.3 ได้รับอุบัติเหตุจากยานพาหนะร้อยละ 2.4 ได้รับสารเคมีที่เป็นอันตรายร้อยละ 2.4 และไฟฟ้าช็อตร้อยละ 0.5 ที่เหลือเป็นอื่นๆ จากลักษณะของการบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุที่ได้รับนี้ อาจจะเป็นเพราะการทำงานโดยไม่มีกฎเกณฑ์ และกฎระเบียบมาดูแล

ตาราง 5 ร้อยละของแรงงานนอกระบบ จำแนกตามการได้รับบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุจากการทำงาน พ.ศ. 2560

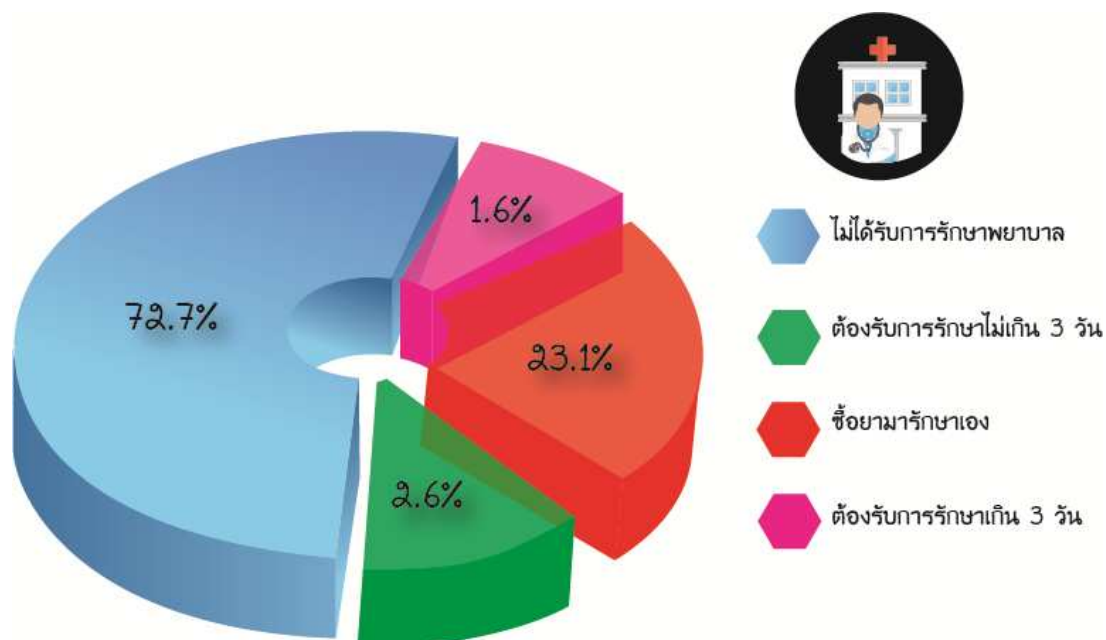
อุบัติเหตุจากการทำงาน	จำนวน(แสนคน)			ร้อยละ		
	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง
รวม	31.5	18.6	12.9	100	100	100
พลัดตกหกล้ม	6.3	3.6	2.7	19.8	19.1	20.9
ของมีคมบาด/ทิ่ม/แทง	20.1	11.8	8.3	64.0	63.7	64.4
ถูกไฟ/น้ำร้อนลวก	1.7	0.6	1.1	5.3	3.1	8.4
อุบัติเหตุจากยานพาหนะ	0.8	0.6	0.2	2.4	3.2	1.3
ไฟฟ้าช็อต	0.2	0.2	0.0	0.5	0.7	0.1
การชน/กระแทก	1.7	1.3	0.4	5.5	7.0	3.3
ได้รับสารเคมีที่เป็นอันตราย	0.7	0.5	0.2	2.4	3.0	1.5
อื่นๆ	0.0	0.0	0.0	0.1	0.2	0.1

3.2 วิธีการรักษาพยาบาลของแรงงานนอกระบบ

สำหรับการรักษาพยาบาลของผู้ทำงานที่เป็นแรงงานนอกระบบ เมื่อได้รับบาดเจ็บ หรืออุบัติเหตุจากการทำงาน จำนวน 3.1 ล้านคนนั้น ส่วนใหญ่ร้อยละ 72.7 เป็นผู้ที่ได้รับบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุเล็กน้อย จึงไม่ได้ไปรับการรักษา รองลงมาร้อยละ 23.1 ไปซื้อยาจากร้านขายยา และนำไปรักษาเอง

สำหรับผู้ทำงานที่เป็นแรงงานนอกระบบซึ่งได้บาดเจ็บหรืออุบัติเหตุจากการทำงาน และจำเป็นต้องไปรักษาพยาบาลต่อในสถานพยาบาลนั้นมีจำนวน 2.0 แสนคน หรือร้อยละ 4.7 ของแรงงานนอกระบบที่ได้รับบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุจากการทำงานทั้งหมด โดยแยกเป็นผู้ที่ต้องไปรับการรักษาพยาบาลต่อในสถานพยาบาลไม่เกิน 3 วันร้อยละ 2.6 และผู้ที่ต้องไปรับการรักษาพยาบาลต่อในสถานพยาบาลเกิน 3 วันร้อยละ 1.6

แผนภูมิ 8 ร้อยละของแรงงานนอกระบบ จำแนกตามวิธีการรักษาพยาบาล พ.ศ. 2560

3.3 การใช้สวัสดิการในการเบิกจ่ายค่ารักษาพยาบาลของแรงงานนอกระบบ

ผู้ทำงานที่เป็นแรงงานนอกระบบที่ได้บาดเจ็บหรืออุบัติเหตุจากการทำงาน และจำเป็นต้องไปรักษาพยาบาลต่อในสถานพยาบาลจำนวน 2.0 แสนคนนั้น แรงงานนอกระบบที่ใช้สวัสดิการในการเบิกจ่ายค่ารักษาพยาบาล คือ การใช้บัตรประกันสุขภาพถ้วนหน้ามากที่สุด 8.0 หมื่นคน หรือร้อยละ 59.7 รองลงมาประกันสุขภาพกับบริษัทประกันภัย 6 พันคน หรือร้อยละ 4.5 และสวัสดิการข้าราชการ/ข้าราชการบำนาญ/รัฐวิสาหกิจ 4 พัน หรือร้อยละ 3.0

ส่วนแรงงานนอกระบบที่ไม่ได้ใช้สวัสดิการในการเบิกจ่ายค่ารักษาพยาบาลนั้น ส่วนใหญ่เป็นการจ่ายค่ารักษาพยาบาลเอง 4.0 หมื่นคน หรือร้อยละ 30.7 รองลงมานายจ้างจ่ายให้ ร้อยละ 0.8 บิดา/มารดา/ญาติ/เพื่อนจ่ายให้ ร้อยละ 0.3 ที่เหลือเป็นอื่นๆ เช่น คู่กรณีจ่ายให้ ที่ทำงานมีสถานพยาบาล

แผนภูมิ 9 ร้อยละของแรงงานนอกระบบ จำแนกตามการใช้สวัสดิการในการเบิกจ่ายค่ารักษาพยาบาลของแรงงานนอกระบบ พ.ศ. 2560

เมื่อเปรียบเทียบข้อมูลระหว่างแรงงานนอกระบบและแรงงานในระบบ พบว่า ส่วนใหญ่แรงงานนอกระบบใช้สวัสดิการเบิกจ่ายค่ารักษาพยาบาลโดยการใช้บัตรประกันสุขภาพถ้วนหน้า ในขณะที่แรงงานในระบบส่วนใหญ่ใช้สวัสดิการประกันสังคม

ตาราง 6 จำนวนแรงงานในระบบและนอกระบบที่ได้รับบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุจากการทำงานและต้องไปรับการรักษาต่อในสถานพยาบาล จำแนกตามการใช้สวัสดิการเบิกจ่ายค่ารักษาพยาบาล พ.ศ. 2560

หน่วย : คน

การใช้สวัสดิการเบิกจ่ายค่ารักษาพยาบาล	แรงงานในระบบ			แรงงานนอกระบบ		
	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง
รวม	73,081	55,854	17,226	132,511	87,090	45,420
ไม่ใช้สวัสดิการการเบิกจ่ายค่ารักษาพยาบาล	21,600	16,796	4,804	42,190	26,336	15,854
1. นายจ้าง	5,122	4,555	567	1,094	1,094	—
2. บิดา/มารดา/ญาติ/เพื่อน	—	—	—	385	385	—
3. ค่าเอง	16,478	12,241	4,237	40,711	24,857	15,854
ใช้สวัสดิการการเบิกจ่ายค่ารักษาพยาบาล	51,481	39,059	12,422	90,321	60,754	29,567
4. บัตรประกันสุขภาพถ้วนหน้า	16,656	11,076	5,580	79,057	53,613	25,444
5. ประกันสังคม/กองทุนเงินทดแทน	24,680	19,524	5,156	—	—	—
6. สวัสดิการข้าราชการ/ข้าราชการบำนาญ/รัฐวิสาหกิจ	5,287	4,096	1,191	3,985	1,967	2,017
7. ประกันสุขภาพกับบริษัทประกันภัย	3,413	2,918	495	5,987	4,412	1,575
8. อื่น ๆ	1,444	1,444	—	1,292	762	530

4. ปัญหาของแรงงานนอกระบบ

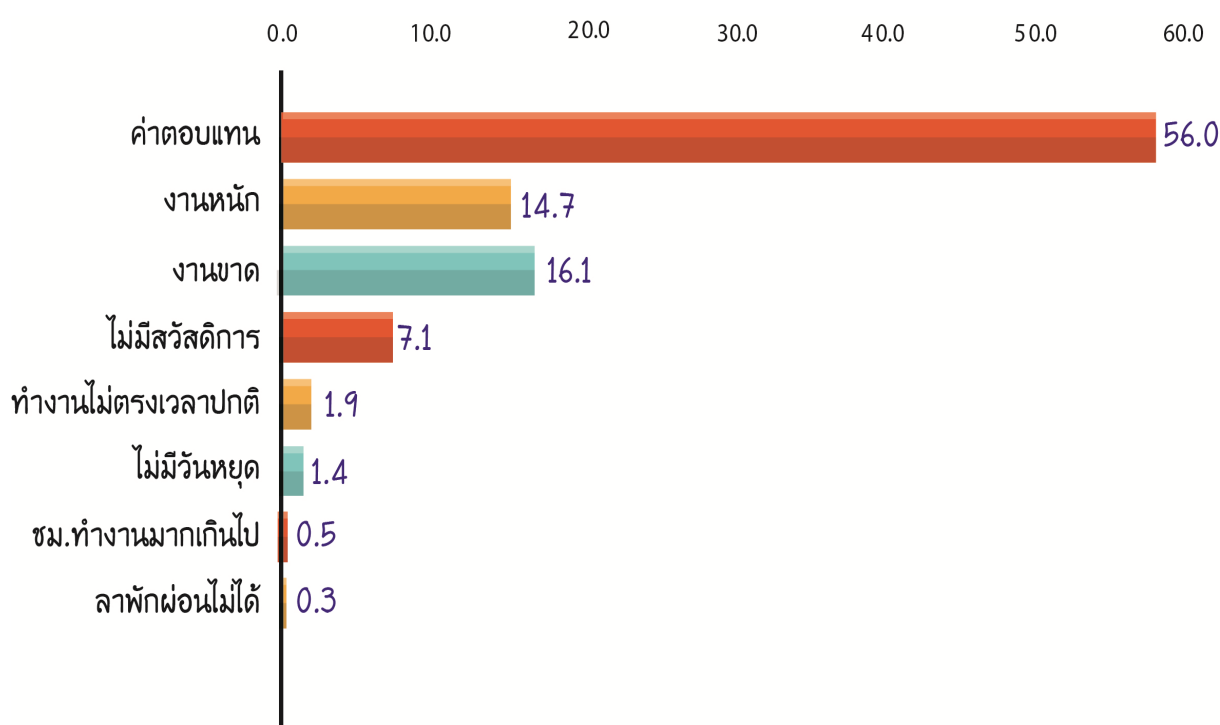
เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้รับทราบความเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ทำงานที่เป็นแรงงานนอกระบบ สำนักงานสถิติแห่งชาติจึงได้สอบถามปัญหาของแรงงานนอกระบบ ซึ่งสนใจปัญหา 3 ด้าน คือ จากการทำงาน ความไม่ปลอดภัยในการทำงาน และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พบว่า จากแรงงานนอกระบบ 20.8 ล้านคน เป็นผู้มีปัญหาจำนวน 6.4 ล้านคน หรือร้อยละ 30.8 ของแรงงานนอกระบบทั้งหมด โดยมีปัญหาจากการทำงานร้อยละ 81.4 จากสภาพแวดล้อม

ในการทำงานร้อยละ 50.8 และความไม่ปลอดภัยในการทำงานร้อยละ 44.1 ทั้งนี้แรงงานนอกระบบหนึ่งคนอาจจะพบปัญหาได้มากกว่า 1 ด้าน
พิจารณาถึงรายละเอียดของปัญหาในแต่ละด้าน ได้ดังนี้

4.1 ปัญหาจากการทำงาน

เมื่อพิจารณาถึงปัญหาจากการทำงาน พบว่า ผู้ทำงานที่เป็นแรงงานนอกระบบส่วนใหญ่มีปัญหาเกี่ยวกับค่าตอบแทน ๕.7 ล้านคน หรือ ร้อยละ 56.0 รองลงมาเป็นงานไม่ต่อเนื่อง 7.8 แสนคน หรือร้อยละ 16.1 และการทำงานหนัก 7.1 แสนคน หรือร้อยละ 14.7 เป็นต้น

แผนภูมิ 10 ร้อยละของแรงงานนอกระบบ จำแนกตามปัญหาจากการทำงาน พ.ศ. ๒๕๖๐

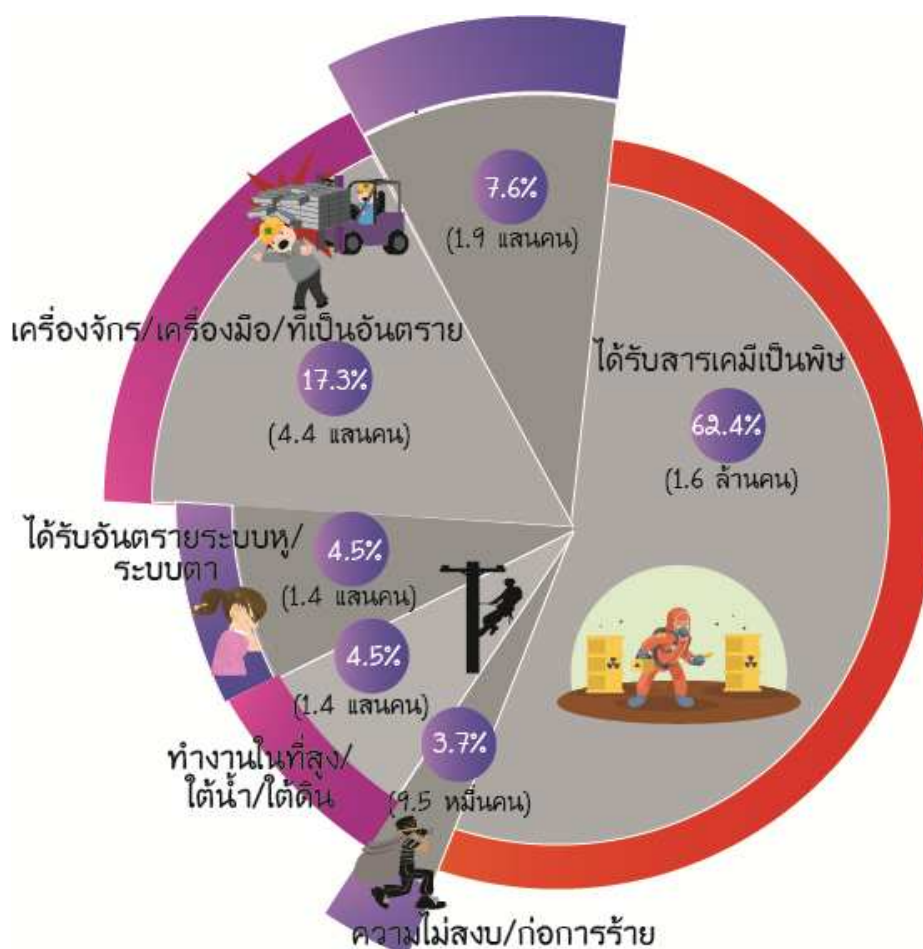

4.2 ปัญหาความไม่ปลอดภัยในการทำงาน

เมื่อพิจารณาถึงปัญหาความไม่ปลอดภัยในการทำงาน พบว่า แรงงานนอกระบบได้รับสารเคมีเป็นพิษมากที่สุด 1.6 ล้านคน หรือร้อยละ 62.4 รองลงมาเป็น เครื่องจักร เครื่องมือที่เป็นอันตราย 4.4 แสนคน หรือร้อยละ 17.3 ได้รับอันตรายต่อระบบหู/ระบบตา 11.4 หมื่นคน หรือร้อยละ 4.5 และอื่นๆ เช่น ทำงานในที่สูง/ใต้น้ำ/ใต้ดิน ความไม่สงบ / ก่อการร้าย เป็นต้น

หากเปรียบเทียบกับช่วงเวลาเดียวกันของปีที่ผ่านมา จะเห็นว่า มีปัญหาไม่แตกต่างกันมากนัก ส่วนใหญ่มีปัญหาเกี่ยวกับการได้รับสารเคมีเป็นพิษ และเครื่องมือ เครื่องจักรที่เป็นอันตราย

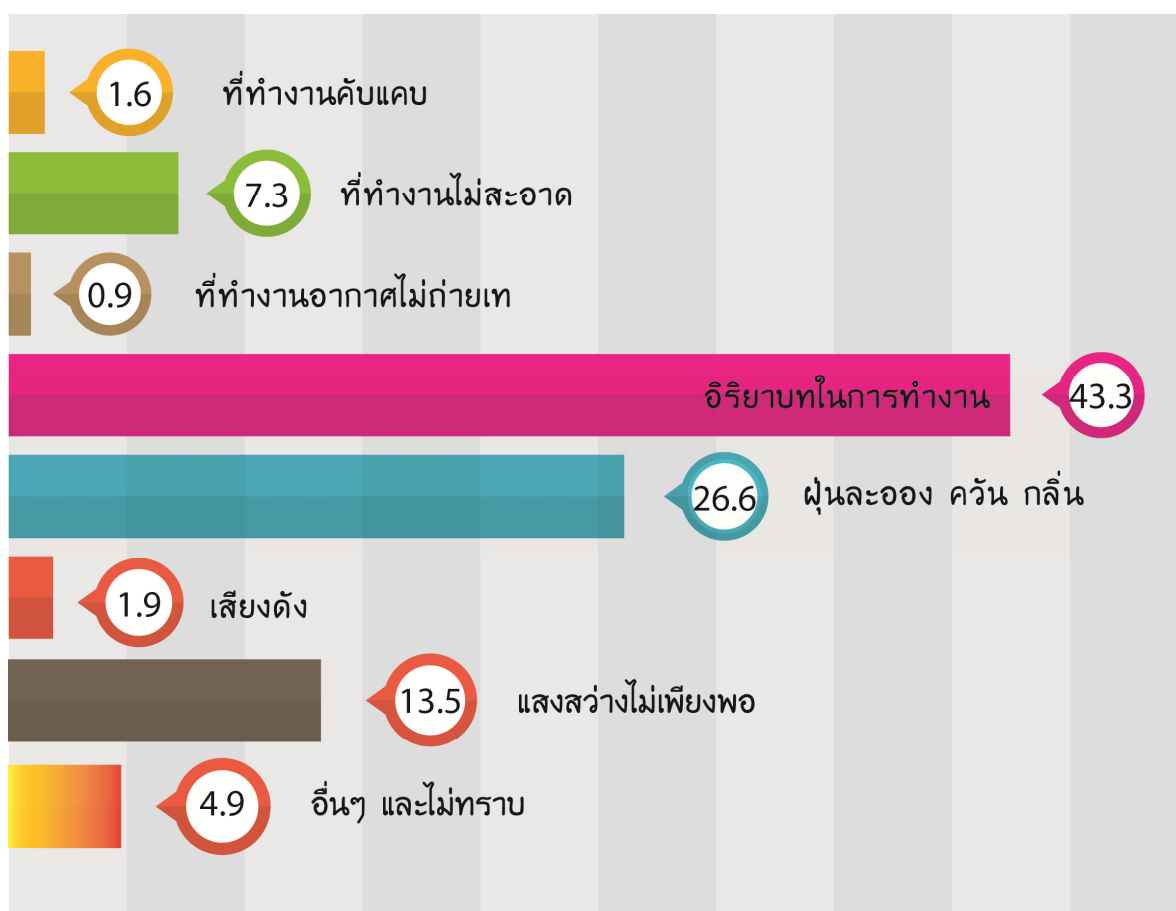
แผนภูมิ ร้อยละของแรงงานนอกระบบ จำแนกตามปัญหาความไม่ปลอดภัยในการทำงาน พ.ศ. 2560

4.3 ปัญหาสภาพแวดล้อมในการทำงาน

สำหรับสภาพแวดล้อมในการทำงานผู้ทำงานที่เป็นแรงงานนอกระบบมีปัญหาในเรื่องอิริยาบถในการทำงาน คือ ไม่ค่อยได้เปลี่ยนลักษณะท่า/อิริยาบถในการทำงานมากที่สุด 1.3 ล้านคน หรือร้อยละ 43.3 รองลงมาเป็น การทำงานมีฝุ่น ควัน กลิ่น 7.9 แสนคน หรือร้อยละ 26.6 และมีแสงสว่างไม่พอ 4.4 แสนคน หรือร้อยละ 13.5 เป็นต้น เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2559 พบว่า แรงงานนอกระบบยังคงประสบปัญหาในด้านนี้ไม่แตกต่างกัน

แผนภูมิ 12 ร้อยละของแรงงานนอกระบบ จำแนกตามปัญหาจากสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ.2560

ภาคผนวก

ความเป็นมาและวัตถุประสงค์

สำนักงานสถิติแห่งชาติ ให้ความสำคัญกับข้อมูลแรงงานนอกระบบ จึงได้ดำเนินการสำรวจแรงงานนอกระบบขึ้นเป็นครั้งแรก ในปี ๒๕๔๘ เพื่อให้มีข้อมูลใช้อย่างต่อเนื่อง จึงได้ดำเนินการสำรวจเป็นประจำทุกปี โดยดำเนินการสำรวจพร้อมกับการสำรวจภาวะการทำงานของประชากรในไตรมาสที่ ๓ ในเดือนกรกฎาคม สิงหาคม และกันยายน พ.ศ. ๒๕๖๐ เพื่อเป็นการตอบสนองความต้องการใช้ข้อมูลแก่หน่วยงานต่างๆ ในการวางแผนการบริหารจัดการเกี่ยวกับแรงงานนอกระบบ และใช้เป็นฐานข้อมูลเพื่อศึกษาถึงความต้องการที่ชัดเจนต่อแรงงานนอกระบบในการขยายความคุ้มครองและการประกันสังคมให้ครอบคลุมทุกสาขาอาชีพ ทำให้ผู้ทำงานที่เป็นแรงงานนอกระบบได้เข้าถึงการประกันสังคมและความคุ้มครองจากการทำงาน ให้ได้รับความเป็นธรรม มีความมั่นคง ซึ่งจะทำให้แรงงานนอกระบบเหล่านี้มีสุขภาวะจากการทำงานที่ดีขึ้น

ดังนั้นวัตถุประสงค์ของการสำรวจแรงงานนอกระบบเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับจำนวน และลักษณะต่าง ๆ ของประชากรที่มีงานทำที่ไม่ได้รับความคุ้มครอง และไม่มีหลักประกันทางสังคม และไม่ได้รับความคุ้มครองจากการทำงานตามกฎหมายแรงงาน ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการสำรวจ ได้แก่

- 1) จำนวนแรงงานในระบบและนอกระบบ
- 2) ลักษณะทางประชากรและสังคมที่สำคัญของแรงงานในระบบและนอกระบบ เช่น อายุ เพศ การศึกษาที่สำเร็จ อาชีพ อุตสาหกรรม และชั่วโมงการทำงาน เป็นต้น
- 3) ข้อมูลอื่น ๆ เกี่ยวกับการได้รับบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุจากการทำงาน สิทธิการรักษาพยาบาล และปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทำงาน เป็นต้น

คํมรวม

ประชากรที่อาศัยอยู่ในครัวเรือนส่วนบุคคลและครัวเรือนกลุ่มบุคคล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการในทุกจังหวัดทั่วประเทศพร้อมกับการสำรวจภาวะการทำงานของประชากรระหว่างวันที่ ๑ - ๑๒ ของเดือนกรกฎาคม สิงหาคม และกันยายน ๒๕๖๐ โดยมีครัวเรือนที่ตกเป็นตัวอย่างทั้งสิ้น ๘๓,๘๘๐ ครัวเรือนตัวอย่าง

คำนิยาม

1. แรงงานในระบบ หมายถึง ผู้มีงานทำที่ได้รับความคุ้มครองหรือหลักประกันทางสังคมจากการทำงาน ได้แก่

1. ข้าราชการ ลูกจ้างประจำ ของราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค และราชการส่วนท้องถิ่น
2. ลูกจ้างรัฐวิสาหกิจ
3. ครูใหญ่หรือครูโรงเรียนเอกชนตามกฎหมายว่าด้วยโรงเรียนเอกชน
4. ลูกจ้างของรัฐบาลต่างประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศ
5. ลูกจ้างที่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายแรงงาน
6. ผู้มีงานทำที่ประกันตนตาม พ.ร.บ. ประกันสังคม มาตรา 33, 39 และ 40

2. แรงงานนอกระบบ หมายถึง ผู้มีงานทำที่ไม่ได้รับความคุ้มครองหรือไม่มีหลักประกันทางสังคมจากการทำงานเช่นเดียวกับแรงงานในระบบ

3. ผู้มีงานทำ หมายถึง บุคคลที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป และในสัปดาห์แห่งการสำรวจ มีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

1. ได้ทำงานตั้งแต่ 1 ชั่วโมงขึ้นไป โดยได้รับค่าจ้าง เงินเดือน ผลกำไร เงินปันผล ค่าตอบแทนที่มีลักษณะอย่างอื่นสำหรับผลงานที่ทำเป็นเงินสด หรือสิ่งของ

2. ไม่ได้ทำงาน หรือทำงานน้อยกว่า 1 ชั่วโมงแต่เป็นบุคคลที่มีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้ (ซึ่งจะถือว่าเป็น ผู้ที่ปกติมีงานประจำ)

2.1 ยังได้รับค่าตอบแทน ค่าจ้าง หรือผลประโยชน์อื่นๆ หรือผลกำไรจากงานหรือธุรกิจในช่วงที่ไม่ได้ทำงาน

2.2 ไม่ได้รับค่าตอบแทน ค่าจ้าง หรือผลประโยชน์อื่น ๆ หรือ ผลกำไรจากงานหรือธุรกิจในช่วงที่ไม่ได้ทำงาน แต่ยังมีงานหรือธุรกิจที่จะกลับไปทำ

3. ทำงานอย่างน้อย 1 ชั่วโมง โดยไม่ได้รับค่าจ้างในวิสาหกิจ หรือ ไร่นาเกษตรของหัวหน้าครัวเรือนหรือของสมาชิกในครัวเรือน

4. งาน หมายถึง กิจกรรมที่ทำที่มีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

1. กิจกรรมที่ทำแล้วได้รับค่าตอบแทนเป็นเงินหรือสิ่งของ
ค่าตอบแทนที่เป็นเงิน อาจจ่ายเป็นรายเดือน รายสัปดาห์ รายวัน หรือรายชิ้น
๒. กิจกรรมที่ทำแล้วได้ผลกำไร หรือหวังที่จะได้รับผลกำไร
หรือ ส่วนแบ่งเป็นการตอบแทน
3. กิจกรรมที่ทำให้กับธุรกิจของสมาชิกในครัวเรือน โดยไม่ได้รับ
ค่าจ้างหรือผลกำไรตอบแทนอย่างใดซึ่งสมาชิกในครัวเรือนที่ประกอบ
ธุรกิจนั้นจะมีสถานภาพการทำงาน เป็นประกอบธุรกิจส่วนตัว หรือนายจ้าง

5. อาชีพ หมายถึง ประเภทหรือชนิดของงานที่บุคคลนั้นทำอยู่ การ
จัดจำแนกประเภทอาชีพใช้ตาม International Standard Classification
of Occupation, (ISCO – 08) ขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO)

6. อุตสาหกรรม หมายถึง ประเภทของกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ได้
ดำเนินการ โดยสถานประกอบการที่บุคคลนั้นกำลังทำงานอยู่ หรือประเภท
ของธุรกิจ ซึ่งบุคคลนั้นได้ดำเนินการอยู่ในสัปดาห์แห่งการสำรวจ การจัด
จำแนกประเภทอุตสาหกรรม ใช้ตาม Thailand Standard Industrial
Classification, (TSIC ๒๐๐๙)

7. สถานภาพการทำงาน หมายถึง สถานะของบุคคลที่ทำงานใน
สถานที่ ที่ทำงานหรือธุรกิจ แบ่งออกเป็น 5 ประเภท คือ

1. **นายจ้าง** หมายถึง ผู้ประกอบธุรกิจของตนเองเพื่อหวังผล
กำไร หรือส่วนแบ่ง และได้จ้างบุคคลอื่นมาทำงานในธุรกิจในฐานะลูกจ้าง
๒. **ประกอบธุรกิจส่วนตัวโดยไม่มีลูกจ้าง** หมายถึง ผู้ประกอบธุรกิจ
ของตนเองโดยลำพังผู้เดียวหรืออาจมีบุคคลอื่นมาร่วมกิจการด้วยเพื่อหวัง ผล
กำไรหรือส่วนแบ่งและไม่ได้จ้างลูกจ้างแต่อาจมีสมาชิกในครัวเรือนหรือผู้ฝึกงาน
มาช่วยทำงานโดยไม่ได้รับค่าจ้าง หรือค่าตอบแทนอย่างอื่นสำหรับงานที่ทำ
3. **ช่วยธุรกิจในครัวเรือนโดยไม่ได้รับค่าจ้าง** หมายถึง ผู้ที่
ช่วยทำงานโดยไม่ได้รับค่าจ้างในไร่นาเกษตร หรือในธุรกิจของสมาชิกใน
ครัวเรือน

4. ลูกจ้าง หมายถึง ผู้ที่ทำงานโดยได้รับค่าจ้างเป็นรายเดือน รายสัปดาห์ รายวัน รายชิ้น หรือเหมาจ่าย ค่าตอบแทนที่ได้รับจากการทำงาน อาจจะเป็นเงิน หรือสิ่งของ

ลูกจ้างแบ่งออกเป็น 3 ประเภท

4.1 ลูกจ้างรัฐบาล หมายถึง ข้าราชการ พนักงานเทศบาล พนักงานองค์การบริหารส่วนจังหวัด เจ้าหน้าที่องค์การ ระหว่างประเทศ ตลอดจนลูกจ้างประจำ และชั่วคราวของ รัฐบาล

4.2 ลูกจ้างรัฐวิสาหกิจ หมายถึง ผู้ที่ทำงานให้กับหน่วยงาน รัฐวิสาหกิจ

4.3 ลูกจ้างเอกชน หมายถึง ผู้ที่ทำงานให้กับเอกชน หรือธุรกิจ ของเอกชน รวมทั้งผู้ที่รับจ้างทำงานบ้าน

5. การรวมกลุ่ม หมายถึง กลุ่มคนที่มาร่วมกันทำงานโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพึ่งตนเอง และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สมาชิกแต่ละคนมีความเท่าเทียมกัน ในการกำหนดการทำงานทุกขั้นตอน ไม่ว่าเป็นการลงทุน การขาย งานอื่นๆ ของกิจการที่ทำ ตลอดจนการแบ่งรายได้ให้แก่สมาชิก ตามที่ตกลงกัน (การรวมกลุ่มดังกล่าวอาจจดทะเบียนจัดตั้งในรูปของสหกรณ์ หรือไม่ก็ได้)

การจัดจำแนกประเภทสถานภาพการทำงาน ใช้ตาม International Classification of Status in Employment, 1993 (ICSE - 93) ของ องค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) มีสถานภาพการทำงานเพิ่มขึ้นอีก 1 กลุ่มคือ การรวมกลุ่ม (Member of Producers' Cooperative)

8. ชั่วโมงทำงาน หมายถึง จำนวนชั่วโมงทำงานจริงทั้งหมด ในสัปดาห์ แห่งการสำรวจ สำหรับผู้ที่มียานประจำซึ่งไม่ได้ทำงานในสัปดาห์ แห่งการสำรวจให้บันทึกจำนวนชั่วโมงเป็น 0 ชั่วโมง

๙. ระดับการศึกษาที่สำเร็จ

ได้จำแนกการศึกษาตามระดับการศึกษาที่สำเร็จ ดังนี้

1. **ไม่มีการศึกษา** หมายถึง บุคคลที่ไม่เคยเข้าศึกษาในโรงเรียนหรือไม่เคยได้รับการศึกษา

2. **ต่ำกว่าประถมศึกษา** หมายถึง บุคคลที่สำเร็จการศึกษาต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หรือชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 หรือชั้น ม.3 เดิม

3. **สำเร็จประถมศึกษา** หมายถึง บุคคลที่สำเร็จการศึกษาดังแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หรือชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 หรือชั้น ม.3 เดิมขึ้นไป แต่ไม่สำเร็จระดับการศึกษาที่สูงกว่า

4. **สำเร็จมัธยมศึกษาตอนต้น** หมายถึง บุคคลที่สำเร็จการศึกษาตั้งแต่ชั้น ม.3 ม.ศ.3 หรือ ม.6 เดิมขึ้นไป แต่ไม่สำเร็จระดับการศึกษาที่สูงกว่า

5. สำเร็จมัธยมศึกษาตอนปลาย

5.1 **สายสามัญ** หมายถึง บุคคลที่สำเร็จการศึกษาประเภท สามัญศึกษาดังแต่ชั้น ม.6 ม.ศ.5 หรือ ม.8 เดิมขึ้นไป แต่ไม่สำเร็จระดับการศึกษาที่สูงกว่า

5.2 **อาชีวศึกษา** หมายถึง บุคคลที่สำเร็จการศึกษาประเภท อาชีวศึกษาหรือวิชาชีพที่เรียนต่อจากระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า โดยมีหลักสูตรไม่เกิน 3 ปี และไม่สำเร็จระดับการศึกษาที่สูงกว่า

5.3 **วิชาการศึกษา** หมายถึง บุคคลที่สำเร็จการศึกษาประเภท วิชาการศึกษา (การฝึกหัดครู) ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่าขึ้นไป แต่ไม่สำเร็จระดับการศึกษาที่สูงกว่า

6. อุดมศึกษา

6.1 **สายวิชาการ** หมายถึง บุคคลที่สำเร็จการศึกษาประเภท สามัญ ศึกษาหรือสายวิชาการ โดยได้รับวุฒิปัตถะระดับอนุปริญญา ปริญญาตรี โท เอก

6.2 สายวิชาชีพ หมายถึง บุคคลที่สำเร็จการศึกษาประเภท อาชีวศึกษา หรือสายวิชาชีพที่ได้รับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง หรือเทียบเท่าอนุปริญญา ปริญญาตรี

6.3 สายวิชาการศึกษา หมายถึง บุคคลที่สำเร็จการศึกษาประเภท วิชาการศึกษา และได้รับประกาศนียบัตรระดับอนุปริญญา ปริญญาตรี

7. อาชีวศึกษาระยะสั้น หมายถึง บุคคลที่สำเร็จการศึกษา หรือ การฝึกอบรมประเภทอาชีวศึกษาที่มีหลักสูตรไม่เกิน 1 ปี และได้รับ ประกาศนียบัตรหรือใบรับรอง เมื่อสำเร็จการศึกษาพื่นความรู้ของผู้เข้า เรียน ได้กำหนดให้แตกต่างตามวิชาเฉพาะแต่ละอย่างที่เราเรียน แต่อย่างต่ำ ต้องจบ ประถมปีที่ 4 หรือเทียบเท่า

8. อื่น ๆ หมายถึง บุคคลที่สำเร็จการศึกษาที่ไม่สามารถเทียบชั้นได้